

idősebb tiszt bólogatott: jó, jó, akkor vigyék a zárkába! Újabb példáját láttam annak, hogy nem kell túl hamar megijedni.

Talán két nappal később kiszállítottak a Gyűjtőfogházba, ahol azonnal beosztottak a cipésműhelybe. Folytattam korábbi büntetésemet, mintha mi sem történt volna. Kint lépéseket tettek az érdekemben. A Legfelsőbb Bíróság elnökének dr. Lee Tibornak az unokahúga kisközösségi tag volt. Dr. Holló, kommunista ügyvéd, aki ötvenhatban a kisközösségi perben védte a vádlottakat, biztatott, hogy a politikai helyzet változni fog, s hamarosan szabadulok. Rövidesen bebizonyosodott azonban, hogy hiú ábránd volt az enyhülésben reménykedni. Kádár ugyanis a maga garnitúrájával teljes restaurációra törekedett.

Demény Pali sokáig volt a zárkatársam. Ilyen helyzetben megmutatkozik, milyen a másik egyénisége. Embertársait szolgálni vagy azokon uralkodni akaró-e. Az első típussal nagyon kellemes együtt lenni, a másoddal óhatatlanul konfliktushelyzetek akkuinak ki. Palival soha nem kerültem konfliktusba. Tisztelte az embert. Reggel, fölkelés, mosakodás, a szalmazsákok összerakása után a falhoz állított kis asztalkánál miséztem. Visszaemlékeztem a trienti miseszövegére, így ezt a szentmisét mondtam. Kekszhez hozzájutottam, mazsolából bort készítettem. A trienti misének valamennyi szertartásos mozdulatát végig csináltam. Pali némán nézte, s egyszer azt mondta: olyan szép mozdulataid vannak. Munkavezető volt a műhelyben. Idősebb papoknak és nem papoknak valahogy elintézte, hogy akkor is spejzolhattak, ha nem tudták teljesíteni a normát. Később, amikor szabadultam, már az Országos Fordító- és Fordításhitelesítő Irodán dolgozott. Az ő nevére kaptam műszaki fordításokat. Vadas Éva pedig később Demény Pali gépírója lett.

Nem tudom, Demény Pali mit gondolt a szíve mélyén: van-e Isten vagy sincs? Felesége, mozgalmi nevére Csepeli Teri, hívó katolikus volt. Rózsafüzérét rám hagyta. Amikor meghalt, párttemetés járt neki, bár az volt az utolsó kívánsága férjétől és lányától, aki szintén vallásos, Lénárd Ödön lelki gyermeke, hogy egyházi szertartással búcsúztassák. Pali engem kért meg erre. Civilben mentem ki a nagy kommunista temetésre. Elővettem a kis könyvecskémet, mások csak annyit láthattak, hogy van ott egy fekete kabátos ember, aki valamit olvas közben. A gyűjtőbéli egy-két hónap után Márianosztra következett. A Gyűjtőben mindig tudtuk, mikor folynak a kivégzések. Olyankor később volt a reggeli ébresztő, mivel hajnali öt órára nem tudták befejezni az akasztásokat. Fölhallatszott a hóhér lovasszekerének igen jellegzetes zörgése. Tudtuk, Bogár most szállítja a hullákat.

Márianosztrán rövid ideig a fordítóirodán dolgoztam. Később be kellett volna venni közénk valakit, aki

semmilyen nyelven nem beszélt. Spiclinek szánták. Bebizonyítottam, hogy fordításai használhatatlanok. Végül nem került be, engem viszont kitétek a perzsaszőnyegszövő üzembe. Nagyon megszerettem ezt a munkát. Egy műszak alatt ötezer csomót teljesítettem, s az bent abszolút csúcsnak számított. Odakinn a norma nyolcezer csomó.

Ketten-hárman ültünk egy gép előtt, s munka közben jókat beszélgettünk. Az ór még azt is megengedte, hogy a vaskályhán kenyeret pirítsunk, s megkenjük spejzolt zsírral. Emberséges körülmények uralkodtak. Emlékszem, egyszer még jutalmat is kaptam. Vasárnap délelőtt tíz percet pingpongozhattam. Amikor rám került a sor, éppen megszólalt a nagymisére hívó harang. Erre az ór, akitől a jutalmat kaptam, megszólalt: na, maga is finom egy pap! Amikor beharangoznak, pingpongozik. — Még ez a kijelentése is emberségnek számított.

Reményvesztett voltam. Az ügyvéd sem biztatott már, csak azt ismételtette, hogy tizennégy és fél esztendő után kérhetem az enyhítést. Valami mégis történt. Szüleim Grösz érseknél próbáltak közbenjárni az érdekemben. Úgy tudom, végül Balogh páter kereste föl Nezvál Ferenc igazságügy-minisztert, jogi körökben abszurdumnak számított, hogy a nyolcadik vagy kilencedik évet üljük olyan cselekményért, melyet az 1956 utáni joggyakorlat gyülekezési joggal való visszaélésnek nevezett, s a felső büntethetőségi határa két esztendő volt. Amikor Balogh páter belépett Nezvál Ferenchez, a miniszter így fogadta: ne is mondd, tudom, miért jössz. Ilyen előzmények után 1960. december 9-én szabadultunk: Vadas Éva, akit velem együtt ítélték el, Kalocsáról, Juhász Miklós, Zsigmond Ernő és én Márianosztráról.

Kemény téli nap volt. Egy zötyögős teherautóval vittek le bennünket a szobi vasútállomásra. Zsigmond Ernő, apám korabeli férfi állt mögöttem a jegyváltó ablaknál. Odaszólt: retúrt veszel? — Nem, elég volt, ráztam a fejem.

forrás Vigília, 1992/07. Közreadta: Elmer István

SZATHMÁRY ISTVÁN IN MEMORIAM HIMFY FERENC

Sokan emlékezhetnek még Szolnokon egy, a várost kismotoron járó, sötétruhás, idős férfira. Volt, amikor kis híján végzetét is okozta járműve, mert közlekedési baleset miatt nyomta sokáig az ágyat.

Aztán felépülve ugyanúgy folytatta útját, ahogy kényszerpihenője előtt tette. Ezenkívül még két dolgot rebesgettek róla. Az egyik történet arról szólt, hogy valamikor baja akadt a törvénnyel, a másik szerint meg gyakran hemzsegett gyanús alakoktól a plébániája.

A fáradhatatlan motoros, az idén épp 100 esztendeje

született Himfy Ferenc római katolikus lelkipásztor volt, a szegényházi templomként ismert istenháza plébánosa. Ami a törvénnyel való egykori konfliktusát illeti, az nem volt más, mint egy embertelen rendszerrel való szembenállás. Az ötvenes években, amikor Illyés Gyula szavaival élve mindenki szem volt a láncban, volt mersze többedmagával kikezdeni a diktatúrával, ennek itta meg a levét.

A pártállami rendszer ellen illegális katolikus szervezeteket létrehozó Bulányi György és Török Jenő piarista szerzetesek munkatársaként vonták felelősségre. Talán mindig megnyilvánuló szociális érzéke is ösztönözhetette, amikor társaival együtt felvállalta a csak nevében munkáshatalommal szembeni fellépést. Ami pedig a körülötte feltűnő furcsa figurákat illeti, ők nem voltak mások, mint a társadalom mély bugyrában élő elesettek, drogosok, hajléktalanok, sodródó fiatalok, lelkipásztori munkájának fő célpontjai. Őket támogatta, s nem egyszer saját biztonságával sem nagyon törődve időnként fedelet is nyújtott számukra.

Lelki tartása, emberi beleérző képessége tették annyira nyitottá, hogy egész életét betöltötte ez a fajta tevékenysége. Kisugárzását magam is megtapasztaltam néhányszor, amikor először újságíróként, majd már érdeklődőként többször fölkerestem. Órákat beszélgettünk egymással, pontosabban ő beszélt, neki volt főleg mondanivalója. Mi másról, mint sorsokról,

hosszú papi pályájának tapasztalattá sűrűsödött emlékeiről. Közben az általa mosolyogva említett felekezeti különbségünk ellenére megismertem, megértettem, milyen az igazi pásztor.

Mert ebben nincs külön katolikus, vagy református.

Később már nem is csodálkoztam azon, amikor egy másik interjúalanyom azzal idézte föl emlékét, hogy ő bizony Himfy atya hatására cserélte fel egy fegyveres testület tisztí egyenruháját a reverendával. Ami az ő személyiségének máig élő és munkálkodó kisugárzása nélkül valószínűleg elképzelhetetlen lett volna.

KIRÁLY IGNÁCZ

NEMZEDÉKI KÉZFOGÁS...

Minden emberi és közösségi élet folyamatában értelmezhető igazán. A Bokor nemzedékei is egymást követő és egymásra ható folyamatot alkotnak. Szükségesnek látszik, hogy tovább zsinatoljunk a generációink kérdésén. A történelmi tapasztalat szerint a rendszereket általában a 3. generáció buktatja meg (Kassai Lajos).

Mi azonban nem hatalmi rendszer vagyunk, hanem morális megújulási mozgalom. Belső megújulásunkon fordul, hogy a társadalom felé is folytatni tudjuk azt, amit Jézustól eredeztetünk. Nem határsértő, hanem jövőt építeni akaró az, aki keres.

1. Generációink

a) Alapító generációnk, élén Gyurka bácsival, az 1. nemzedék. Az *első szerelem* lelkesedése és lendülete jellemzi. Erős egyéniségek, erős összetartással: „egy-ügyűek”. Radikális („gyökeres”) szemlélet: írásos rögzítések, intenzív kutatás, erős szellemi hangsúly. Radikális gyakorlat határozza meg: szigorúság önmagukkal szemben és elvárások egymástól. Kis létszám, személyesség. Üldözöttség és konspiráció.

b) Megélő, kibontó generáció a 2. nemzedék. Az elvek megélése az eszményekhez való *hűségre* és a mindent *megkérdőjelezés* merészségére épül. A létszám bővülése sokféle személyiséget is jelent. Az erőteljes közösségvezetők mellett egyre több belesimuló, felzárkózni akaró, „felvevő” közösségi tag lesz.

Szemlelileg a „jézusi tájékozódás” kap hangsúlyt, mert újabb és újabb meglátásokra jutunk. Fundamentalizmus helyett a fejlődést hangsúlyozzuk. Ez erős hitbeli szóródást is eredményez.

Gyakorlatilag is a sokszínűség és sokféleség a jellemző. Folyamatos az erről folyó belső dialógusunk (vitánk). A megvalósítási törekvésekben vizsgálunk mi is és elveink is. Az évek haladtával az alapítóktól áthagyományozott dolgaink közül lesznek *irrealisak* (pl. mindenki alkalmas a pedagógiai jellegű közösségvezetésre), lesznek *túlhaladottak* (pl. kisgyerekekkel nem kell kisközösséggileg foglalkozni), és lesznek *továbbgondoltak* (pl. egyházmegújítási külső célunk).

c) A megújító nemzedék a 3.-nál kezdődik igazán. A korábbiaknál lényeges szerepet játszó üldöztetés már nem növeszti a pálmát. *Puha világba* születtek, igényszinteket önközpontúan emelni akaró *kisértések* között élnek. A bokrosan áthagyományozott szemlélet egyes elemei tovább növelik veszélyeztetettségüket. A megkérdőjelezést általánossá tágítja a *liberális* légkör. A radikalizmust elidegeníti a komfortosan is megélhető kereszténység tapasztalata. A technokultúra az egész